

یادداشت

صنعتی که می‌تواند پیشران پیشرفت باشد

صادق بشیری

کارشناس حوزه خودرو

اثرات عملکردهای گذشته، همچنان وضعیت صنعت خودرو کشور را در امسال و سال‌های بعد رقم خواهد زد. این صنعت به لحاظ گردش اقتصادی همواره مورد توجه و تمرکز مسئولان و فعالان اقتصادی بوده و مشتری عمده بسیاری از صنایع مانند صنعت آلومینیوم، فولاد، الکترونیک، پتروشیمی و... است. در شرایطی که نارضایتی‌های زیادی از این صنعت وجود دارد، تعدیل این نارضایتی‌ها و بازگرداندن این صنعت به ریل درست، نیازمند زمان خواهد بود. در چند سال گذشته، تبدیل تدریجی خودرو به یک کالای سرمایه‌ای شاید تکنیک مناسبی برای عرضه خودرو با نرخ غیرموجه بود و چه بسیار تلاش‌هایی که برای جبران اشتباهات گذشته، اشتباهات جدیدی ایجاد کرد و پیامدهای این شرایط بر بازار خودرو در امسال تأثیر بسیار زیادی خواهد گذاشت. سال‌هاست که مشکلات متعددی گریبان صنعت خودرو ما را گرفته که هر سال بر تعداد آنها افزوده و به سال بعد منتقل شده‌اند. در حال حاضر، بیش از ۲۵ شرکت خودرویی در کشور فعال هستند، اما هنوز نه تنها صادرات نداریم، بلکه مجبور هستیم خودرو وارد کنیم. کسری موازنه واردات خودرو خود نشان‌دهی از کاستی‌های این صنعت است؛ گرچه به هیچ وجه نمی‌توان تناسبی میان تعداد خودروهای در حال حرکت در خیابان‌ها و شهرهای کشور و وضعیت راه‌ها و امکانات پیدا کرد. در این میان، نرخ مصرف سوخت دوبرابر مصرف جهانی، آمار تصادفات و تلفات جادامی در مقایسه با آمارهای جهانی و تعداد شاغلان این صنعت در مقایسه با شرکت‌های خارجی حکایت از عدم بازدهی و ضعف عملکرد نیروی انسانی این بخش دارد. براساس آمارها، به ازای هر فرد در مجموعه شرکت‌های خودروسازی ایران خودرو و سایپا، سالانه حدود ۱۰ خودرو تولید می‌شود، در حالی که در برخی خودروسازان مشابه در جهان، این عدد به ۱۷ و ۵۰ می‌رسد؛ این تنها یکی از مشکلات این صنعت است. واقعیت این است که وضعیت صنعت خودرو ما از جهات اقتصادی و تولیدی غیرقابل قبول است و دست‌اندرکاران سیاسی و اقتصادی کشور باید مسئولیت این وضعیت را بپذیرند و خود را پشیمان تحریم‌ها و فشارهای خارجی پنهان نکنند، چراکه خود تحریم‌ها نیز ناشی از عملکردهای ناپخته و نسنجیده در مبادلات جهانی است. آینده مدیریت اقتصادی کشور در بخش صنعت به‌ویژه در صنعت خودرو، به‌عنوان پیشران صنایع مرتبط در گرو استقرار پارادایم جدید است. شیفیت به پارادایم جدید باید براساس نیازهای واقعی انجام شود و چنانچه این گونه نشود، نه تنها در جامی‌نیم، بلکه پیامدهای آن دامنگیرمان می‌شود. صنعت خودرو ما با همین پیشینه در سال ۱۴۰۲ در فاکتورهای گوناگون از جمله بهره‌وری، کیفیت، خدمات، تناسب‌های اقتصادی، دانش مدیریت، ایمنی، رقابت‌پذیری، قیمت، مدیریت صادرات و... از رقبا بسیاری از شرکت‌ها با فاصله زیادی عقب است. امیدواریم امسال، وجدان ملی و جمعی در صنعت خودرو تقویت شود و تولید و عرضه محصولات و خدمات خودرویی مبتنی بر منافع ملی و جمعی شکل بگیرد؛ یعنی استراتژی مبتنی بر منافع ملی. از این رو باید مصرف سوخت به‌عنوان یکی از مهم‌ترین فاکتورهای برنامهریزی صنعت خودرو مورد توجه قرار گیرد و سازوکار تولید یا مونتاژ و خدمات در سطح جهانی سازماندهی شود. واضح است که تولید در کلاس جهانی بدون ابزارهای جهانی میسر نخواهد شد. در این میان، استفاده از تجربیات گذشته، بهره‌گیری از ظرفیت‌های داخلی، تعامل با منابع خارجی و الگوبری از مدل‌های موفق جهانی گام‌های توسعه‌بخش را در رقم خواهد زد، البته برای توسعه صنعت خودرو باید زیرساخت‌های اقتصادی و سیاسی لازم مهیا باشد. امیدواریم امسال صنعت خودرو تولیدکننده محصول و خدمات باشد، نه اینکه واسطه‌گری را رونق دهد. باید به جای سختگیری‌های بازدارنده و پرهزینه، قابلیت‌های صنعت خودرو افزایش دهیم تا تولید تقویت شود. متولیان صنعت کشور باید بدانند کسانی که در تاریخ نامی از خود باقی گذاشته‌اند، مصرف‌کننده بزرگ نبودند، بلکه فاتحانه سازنده و تولیدکنندگان بزرگ بوده‌اند. خودروسازی کشور از مصرف‌کننده منابع و ظرفیت‌ها باید به تولیدکننده ثروت و ارزش تغییر جهت بدهد و درست آن است که دولت در انجام پژوهش و نوآوری برای افزایش قابلیت‌های صنعت خودرو هزینه پرداخت کند، نه اینکه از جیب مردم به فکر جبران هزینه‌های ناآرامی مدیران باشد. باور رایج این است که صنایع کلیدی دهه آینده بسیار متفاوت‌تر از گذشته خواهند بود و صنعت خودرو از این موضوع مستثنا نیست. صنعت خودرو باید علاوه بر موفقیت خود، پیشران پیشرفت سایر صنایع باشد و در تسخیر نابذیر قدرت اقتصادی کشور شود که امسال می‌تواند سال شروع حرکت در این مسیر باشد. امید است، اهمیت صنعت خودرو به‌درستی درک شود و با ابتکار عمل، شاهد تولید محصول و خدمات برآورنده مصرف‌کنندگان داخلی و چه‌بسا خارجی باشیم. تردیدی نیست که مردم قدردان دلسوزان واقعی صنایع کشور هستند.

کوتاه

جواد آرین منش:

مشارکت حداکثری در گرو رضایتمندی مردم است

یک تحلیلگر مسائل سیاسی درباره مشارکت مردم در انتخابات پیشرو اظهار داشت: مشارکت حداکثری در انتخابات الزامات، مبانی و مقدماتی دارد. به بیان دیگر مشارکت مردم در انتخابات به مؤلفه‌های مختلفی مربوط می‌شود. میزان رضایتمندی مردم از شرایط کشور، اوضاع اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و اجتماعی، میزان رضایتمندی مردم از عملکرد مسئولان، رضایتمندی مردم از اوضاع اقتصادی، حضور یا عدم حضور احزاب و تشکلهای سیاسی در صحنه انتخابات و حضور یا عدم حضور چهره‌های شاخص و مورد اعتماد مردم همه اینها بخشی از عواملی است که میزان مشارکت مردم در صحنه انتخابات را تأمین می‌کند. اگر مسئولان زیرساخت‌های مشارکت حداکثری را فراهم کنند، می‌توان انتظار داشته داشت که مردم در صحنه انتخابات با مشارکت بالا شرکت کنند و در غیر این صورت احتمال دارد یک مشارکت حداقلی را شاهد باشیم.

حبیب... دهمر ده، نماینده زابل در گفت‌وگو با «آرمان ملی»:

آب هیرمند

را به شوره‌زارها منحرف می‌کند

تا به ایران نرسد

طالبان قصد دارد با ایران بازی کند

طالبان آب را به روی مردم سیستان و بلوچستان بسته است

نباید مسأله آب مردم سیستان و بلوچستان را وابسته به هیرمند می‌کردیم

افغانستان هیچ گاه به تعهدات خود نسبت به رودخانه هیرمند عمل نکرده است

آرمان ملی - احسان انصاری: حدود ۵۰ سال از معاهده آبی هیرمند می‌گذرد؛ قرار دادی مهم در حوزه آب که میان افغانستان و ایران بسته شد. براساس این معاهده، دولت افغانستان موظف به پرداخت حقایق هیرمند به ایران است. اجرای این معاهده در عمل با چالش‌های زیادی مواجه شده است. ۸۲۰ میلیون متر مکعب آب هیرمند باید به سمت ایران بیاید، اما آنطور که حسن کاظمی قمی، نماینده رئیس‌جمهور در امور افغانستان گفته سال گذشته فقط ۲۷ میلیون متر مکعب آب وارد ایران شد. به عبارتی فقط چهار درصد از حقایق هیرمند وارد کشور شد. افغانستان از دادن حقایق سر باز می‌زند و علت اجرا نکردن معاهده را خالی بودن سد کمال‌خان و خشکسالی عنوان می‌کند. مقامات ایرانی بارها ادعای طالبان را رد کرده‌اند، با این حال، دستگاه دیپلماتی کشور هنوز نتوانسته مسیر آب را به ایران باز کند. طالبان همچنان مسیر آب به ایران را باز نکرده است. فعلاً تنها چرخه‌ای از اظهارات است که از این سوی مرز به آن سوی می‌رود و نتیجه‌ای هم ندارد. در حالی که مردم منطقه سیستان چشم به راه آب در بستر خشکیده تالاب بین‌المللی هامون مانده‌اند. «آرمان ملی» برای تحلیل و بررسی ابعاد مختلف این موضوع با حبیب... دهمر ده، نماینده مردم زابل در مجلس شورای اسلامی و استاندار سابق سیستان و بلوچستان گفت‌وگو کرده که در ادامه می‌خوانید.

حسین راغفر:

تحقق عدالت تنها با توزیع درآمد امکانپذیر نیست

پذیری، مقررات زدایی، آزادسازی، بازار آزاد و خصوصی سازی اشاره کرد که در این دوران بسیار متداول بوده‌اند.

فرهنگ تنولیبیرال افراد جامعه را دچار یک اختلال روانی می‌کند. راغفر گفت: تحقق عدالت تنها با توزیع درآمد امکانپذیر نیست و چه بسا موجب بی‌عدالتی شود. تحقق عدالت به استقرار نهادهای ضامن برقراری عدالت وابسته است و نهادهای اساساً امری سیاسی است و وابسته به اراده قدرت است. چه بسا ساختارهای قدرتی که بقا و دوام حیات آنها به استمرار نابرابری وابسته باشد که اولی می‌تواند موجب گسترش جهل در جوامع شود و دومی لشکریانی از مجرمین را در خدمت قدرت بسیج کند. افزایش نابرابری‌ها بر تفاوت در منزلت‌های اجتماعی اثر می‌گذارد.

در سطح کلان می‌توان برای خروج از جوامع نابرابر و آسیب خورده، به راهکارهایی از قبیل انجام اصلاحات ساختاری در ساخت‌های سیاسی و اقتصادی برای کاستن از ناآرامی‌های شدید در بخش اجرایی، قضائی و مقننه، اصلاح فضای کسب و کار از طریق خروج نهادهای قدرت از اقتصاد، تغییر جهت گیری سرمایه‌گذاری‌ها از توجه افراطی به بخش واردات به تولیدات داخلی به ویژه تولیدات صنعتی در مقیاس‌های بنگاه‌های کوچک و متوسط با تأکید بر رقابتی بودن در سطوح منطقه‌ای و بین‌المللی، شکل بخشی به یک نظام حمایت اجتماعی جایک، پویا، فراگیر و کارآمد، تغییر جهت سیاستگذاری‌ها به بازگرداندن مردم در صحنه‌های برنامه‌ریزی، سیاستگذاری و اجرا اشاره کرد. در سطح میانه نیز اصلاحات نهادی از جمله اصلاح نظام بانکی، نظام مالیاتی، و نظام‌های آموزشی و نوآوری در خدمت تولید و بهره‌وری باید در اولویت قرار گیرد. استاد دانشگاه الزهرا (س) با بیان اینکه فرهنگ تنولیبیرال افراد جامعه را دچار یک اختلال روانی می‌کند، گفت: تنولیبیرالیزم از یک سو بر نابرابری‌ها دامن می‌زند که محصول طبیعی آن ناآرامی است و از سوی دیگر می‌کوشد تا با ایجاد خشنودی‌های کاذب، افراد را تبدیل به موجوداتی مطیع کند.

از یکسو اقتصاد جهانی فرصت‌های بی‌سابقه خلق ثروت را برای گروه‌های قلیلی ایجاد کرده است، از سوی دیگر سرشت نابرابر آن، وسایل معاش مستقر را تهدید می‌کند. برای شناخت ناآرامی، کافی نیست که تنها به حس بی‌پناهی، ترس، افسردگی، خشم، و اغلب، با تاسف، رفتار خود تخریبی همچون خودکشی، پناه بردن به مواد افیونی و خشونت خانگی بپردازیم؛ بلکه لازم است که نیروهای اجتماعی گسترده، نهادهای سازمان‌هایی که این ناآرامی‌ها را می‌سازند نیز شناسایی کنیم. سرریزهای نابرابری و فقر نه تنها به قلمرو اقتصادی حیات انسان‌ها محدود نمی‌شوند و همه حوزه‌های زندگی فردی و اجتماعی را متأثر می‌سازند، بلکه به زندگی فرودستان و محرومین جامعه هم ختم نمی‌شود و بر کیفیت زندگی و امنیت گروه‌های فرادست و متمکن نیز صدمه می‌زند.

رشد می‌تواند منظره‌ای از رشد انسانی یعنی رشدی که منتهی به از خودبیگانگی نمی‌شود. این نابرابری‌ها وقتی بیشتر غیرقابل پذیرش می‌شوند که در جوامعی رخ دهند که به لحاظ توسعه یافتگی به گروه کشورهای در حال توسعه تعلق دارند. به این ترتیب نقش ساختارهای قدرت در شکل‌گیری ساختارهای تولیدی، خلق شغل، نوع شغل، فساد و شکل‌گیری نهادهای ضد رشد و توسعه و بنابراین نابرابری‌های اجتماعی - اقتصادی نقش نخست را ایفا می‌کند. وی افزود: نابرابری، الگوی مصرفی گروه‌های مسلط را از یک سو با الگوی مصرف سرمایه‌داری جهانی پیوند می‌زند و از سوی دیگر خود الگوی آرمانی برای گروه‌های فرودست جامعه می‌شود. جامعه‌ای که در آن موفقیت در زندگی با دستیابی به سطوح بالای زندگی مادی تعریف می‌شود و فرصت‌های نیل به موفقیت برای همگان مهیا نمی‌شود دچار روان‌پریشی فرهنگی و فساد می‌شود. سه قلمرو اصلی تجلی نابرابری‌ها قلمروهای درآمد و ثروت، قدرت، و منزلت هستند که در هر یک تحلیلات متنوعی بروز می‌کند. ما آثار این نابرابری‌ها را در فرهنگ جامعه می‌توانیم ببینیم. این اعتراضی که در مهرماه سال ۱۴۰۱ شکل گرفت تجلی گاه سیاست‌های اقتصادی در سال‌های گذشته است. اگر این پرسش مطرح شود که در چهار دهه گذشته در جهان و سه دهه گذشته در ایران چه موضوعات کلیدی بر بحث درباره خلق ثروت و سازمان کسب و کار موفق حاکم بوده است می‌توان به عباراتی همچون کارایی، اقتصاد، انعطاف‌پذیری، مقررات زدایی، آزادسازی، بازار آزاد و خصوصی سازی اشاره کرد که در این دوران بسیار متداول بوده‌اند.

اگر این پرسش مطرح شود که در چهار دهه گذشته در جهان و سه دهه گذشته در ایران چه موضوعات کلیدی بر بحث درباره خلق ثروت و سازمان کسب و کار موفق حاکم بوده است می‌توان به عباراتی همچون کارایی، اقتصاد، انعطاف‌پذیری، مقررات زدایی، آزادسازی، بازار آزاد و خصوصی سازی اشاره کرد که در این دوران بسیار متداول بوده‌اند.

نشست شاخه اقتصادی فرهنگستان علوم با موضوع «عدالت اجتماعی؛ فقر و نابرابری» با سخنرانی حسین راغفر، اقتصاددان و عضو هیات علمی دانشگاه الزهرا (س) برگزار شد. حسین راغفر با بیان اینکه یکی از اهداف اصلی انقلاب اسلامی تحقق عدالت اجتماعی و رفع محرومیت‌های حاد و آشکار در کشور بود، گفت: متأسفانه پس از گذشت بیش از ۴ دهه شاخص‌ها در برخی از زمینه‌ها بدتر شده و آشکال نابرابری و فقر از مرحله هشدار فراتر رفته‌اند. راغفر خاطر نشان کرد: تندیگی آشکال مختلف نابرابری‌های اقتصادی - اجتماعی و فقر مزمن، کار اصلاحات اقتصادی - اجتماعی را مختل ساخته است. به طوری که تداوم وضع موجود تهدیدی از درون برای جامعه است. تعامل قدرت، فرهنگ و اقتصاد و چگونگی این تعامل به زیست بوم نهادهای جوامع مرتبط می‌شود. از جمله محصولات این تعامل در محیط‌های نهادی متفاوت، نابرابری است. نابرابری از یکسو محرک انسان‌ها و جوامع به سمت پیشرفت و از سوی دیگر منشاء عمده آلام بشری است. تغییر پارادایم از عدالت اجتماعی به امنیت سرمایه در دوران بعد از جنگ و ترغیب تدریجی دنیاطلبی و روحیه مصرف‌گرایی، اصلی‌ترین توضیح‌گر تحولات سه دهه اخیر جامعه ایرانی هستند. استاد دانشگاه الزهرا (س) در تشریح چگونگی تغییر پارادایم‌های اصولی کشور پس از دوران جنگ، گفت: برای تغییر پارادایم از عدالت اجتماعی به یک اقتصاد تنولیبیرال لازم بود که بر طبل فردگرایی کوبیده شود و به این منظور تشویق به دنیاطلبی و بر خورداری از مواهب مادی این دنیا به سرعت تبدیل به آشکال مصرف‌گرایی بی‌سابقه شد. این شیوه مصرف‌گرایی ناشی از دسترسی بدون زحمت یک گروه تازه به دوران رسیده به مواهب بزرگ مادی است. مصرف‌گرایی به معنای انلاف منابعی است که می‌توانست در خدمت تولید و رشد انسانی عادلانه قرار گیرد اما در بسیاری از موارد این منابع به تخریب این ظرفیت‌های